

Fiodor Tiutczew (1803–1873)

– rosyjski dyplomata i poeta. Jeden z najwybitniejszych twórców rosyjskiej liryki filozoficznej. Głównymi tematami jego poezji są: refleksje o wszechświecie, przyrodzie, romantyczna koncepcja osobowości. Tragiczną koncepcję miłości zawarł poeta w znamienitym cyklu „dniejs-jewskim”. Jako poeta debiutował wcześniej na łamach petersburskich i moskiewskich czasopismach, publikując swe wiersze. Pierwszy zbiór jego wierszy Стихотворения Ф. Тютчева, pozytywnie przyjęty przez krytykę, ukazał się dopiero 1854 roku. W swoich wierszach Tiutczew łączył główne wątki kultury europejskiego romantyzmu z realistycznym psychologizmem. Mistrzostwo formy i sugestywność obrazów poetyckich Tiutczewa inspirowało poetów epok późniejszych, między innymi symbolistów.

Od 1822 do 1844 roku przebywał za granicą (głównie w Monachium) jako przedstawiciel rosyjskich misji dyplomatycznych. Po powrocie do Rosji w 1844 roku pełnił stanowiska urzędnicze w Ministerstwie Spraw Zagranicznych (między innymi przewodniczącego Komitetu Zagranicznej Cenzury). Od 1864 roku piastował wysokie stanowisko radcy tajnego przy kanclerzu Aleksandrze Gorczakowie. Zwolennik monarchizmu i twórca oryginalnej „idei imperialnej”, swoje poglądy historiozoficzne na temat stosunków Rosji i Europy Zachodniej zawarł w powstałym w latach 40. XIX wieku traktacie Rosja i Zachód. W skład tej pracy weszły artykuły Rosja i Niemcy (Россия и Германия) (1844), Rosja i Rewolucja (Россия и Революция) (1849), Rosja i Zachód (Россия и Запад) (1849), Papiestwo i kwestia rzymska (Римский вопрос) (1850).

Joanna Dziedzic podejmuje próbę monograficznego ujęcia dorobku poetyckiego i publicystycznego poety rosyjskiego Fiodora Tiutczewa (1803-1873). Deklarując syntetyzujący charakter swoich rozważań, autorka wyraźnie „ciąży” w sensie metodologicznym ku badaniom światopoglądu twórcy oraz jego myśli politycznej i historiozoficznej. Cenne jednak są również jej wypowiedzi na temat specyfiki poetyki Tiutczewa (orientacji przestrzeni lirycznej i jej znaczenia symbolicznego, symboliki „góra – dół”, sakralności, opozycji „Północ – Południe”, antynomii świata przyrody i wewnętrznego świata człowieka itp.). Autorka w interesujący sposób prezentuje najważniejsze elementy myśli historiozoficznej Tiutczewa na tle koncepcji historiozoficznych w Rosji lat 30. i 40. XIX wieku (problem „imperium”, kwestię Prawosławia jako kategorii historiozoficznej, pojęcia „idei rosyjskiej” i „soborowości”). Uznając stosunek Tiutczewa do Polski za sprawę dość złożoną, uważa, iż była ona zdeterminowana jego myślą historiozoficzną, a nie polityczną. Autorka lokuje poezję twórcy rosyjskiego w przestrzeni pomiędzy założeniami romantyzmu i realizmu. Akcentując nadrzędną w poszukiwaniach filozoficznych Tiutczewa zasadę jedności, zwraca uwagę na uwrażliwienie poety na antynomie, rządzące światem (Rosja – Zachód, Prawosławie – Katolicyzm, Imperium – Rewolucja). Jej zdaniem Tiutczew, zachowując oryginalność i artyzm, zdawał się równocześnie wypełniać ideał estetyczny łączący oczekiwania zarówno poetów demokratów, jak i twórców „sztuki czystej”. Interesujące analizy i interpretacje utworów poety, bogactwo problemowe rozważań oraz szeroki kontekst kulturowy sprawiają, iż monografia J. Dziedzic dobrze wpisuje się w badania polskich rusycystów nad twórczością Fiodora Tiutczewa.

dr hab. Witold Kowalczyk,
emeryt. prof. nadzw. UMCS

ISBN 978-83-7657-252-9

NR XXIII

Fiodor Tiutczew • Egzystencja – Historiozofia – Estetyka. Rekonesans

colloquia
orientalia
bialostocensia
LITERATURA/HISTORIA

colloquia
orientalia
bialostocensia
LITERATURA/HISTORIA

Joanna Dziedzic

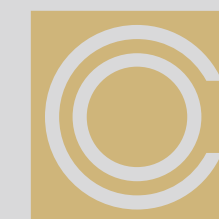
FIODOR TIUTCZEW

EGZYSTENCJA – HISTORIOZOFIA – ESTETYKA

REKONESANS

Joanna Dziedzic – literaturoznawca, doktor nauk humanistycznych. Adiunkt w Katedrze Rosyjskiej Literatury Dawnej Instytutu Filologii Wschodniosłowiańskiej Uniwersytetu w Białymstoku. Zainteresowania badawcze: literatura i filozofia rosyjska XIX wieku, poezja epoki popuszkiniowskiej i nurt „poezji czystej” w kontekście literatury światowej. Autorka studiów z literatury rosyjskiej, wśród nich: Afanasij Fet w krytyce zachodniej, „Acta Polono-Ruthenica”, Olsztyn 2012, nr XVII, s. 19-26; Portret Anny Fiodorowny Tiutczewej w świetle jej memuarystyki, [w:] Kobiety w literaturze i społeczeństwie, pod red. W. Jakimiuk-Sawczyńskiej, Białystok 2012, s. 25-34; Echa Roku Czesława Miłosza w Rosji, [w:] Pogranicza, cezury, zmierzchy Czesława Miłosza, pod red. A. Janickiej, K. Korotkicha, J. Ławskiego, Białystok 2012, s. 239-248; Poeta i polityk o kondycji człowieka (antropologiczna historiozofia Fiodora Tiutczewa), [w:] Антропология литературы: методологические аспекты проблемы. Сборник научных статей в 3 частях, ч. 2, Гродно 2013, s. 37-44; Senilia Fiodora Tiutczewa, [w:] Starość. Doświadczenie egzystencjalne, temat literacki, metafora kultury. Seria II. Zapisy i odczytania, pod red. A. Janickiej, E.

colloquia
orientalia
bialostocensia
LITERATURA/HISTORIA